

Inventarisatie Hortus Alkmaar levert drie nieuwe mossoorten op voor Alkmaar

Een verrassende excursie in de Hortus op 19 januari leverde maar liefst drie nieuwe mossoorten op voor Alkmaar. Naast spits boogsterrenmos werden bonte haarmuts en dwergvedermos gevonden.

Een geanimeerde groep deelnemers begon aan de mosseninventarisatie van Hortus Alkmaar. De groep bestond voor meer dan de helft uit vrijwilligers van de Hortus. Zoals wel vaker werden de eerste tien soorten binnen enkele meters van het vertrekpunt gevonden. Op de stenen in een perk bij de ingang werden algemene soorten gevonden, zoals gewoon dikkopmos, muursterretje, gedraaid knikmos, die voor veel mensen nieuw waren. Op andere stenen stonden gesteelde haarmuts, muurachterlichtmos en klein duinsterretje.

zandhaarmos

Op een rijk begroeide appelboom vonden we vervolgens knikkersterretje en gewoon sikkelsterretje. Sommige blaadjes van het knikkersterretje zaten vol broedkorrels. Iedereen deed zijn best om ze te zien. Ook knotskroesmos was aanwezig.

Tussen de rotsen in de rotstuin ontdekken we een verrassing: zandhaarmos. Misschien meegekomen met aangevoerde grond of planten?

Dan verder naar het bosje. Op de bomen staat bleek boomvorkje en schijfjesmos. Langs de bedding van een kunstmatig beekje ontdekken we vedermossen. Er staat kleivedermos en gezoomd vedermos. Lucette pakte een polletje dwergvedermos van de bodem. De eerste vondst van deze soort in Alkmaar!

In de schaduw van het voormalig VSM-gebouw ontdekken we op een mosrijk stukje een pol spits boogsterrenmos. Dit mos is eveneens nog niet eerder gevonden in Alkmaar. De ene vondst na de andere wordt gedaan en de teller loopt langzaam op.

Op een paar bomen vinden we twee interessante haarmutsen: kroeshaarmuts en bonte haarmuts. Ook deze laatste soort is nieuw voor Alkmaar. Ondertussen kijken we naar de halve maantjes van halvemaantjesmos en de parapluutjes van parapluutjesmos. Ook vinden we gewoon sterrenmos, verstopt onder een struik. Weer bij het beginpunt aangekomen nemen we nog even de tijd om de moerassige bakken te onderzoeken. Naast het haakveenmos, roodviltmos en gedrongen kantmos dat we hier aan het begin van de excursie aantreffen staat er ook veenknikmos.

knikkersterretje

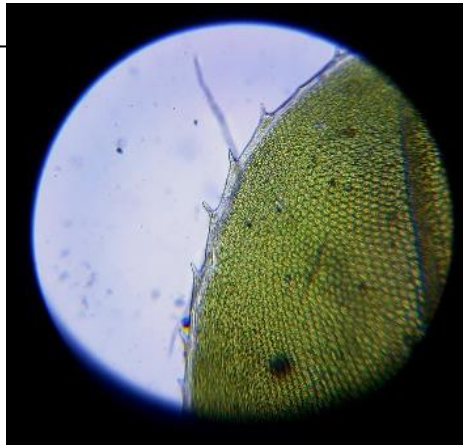

Een aantal mosplantjes is mee naar huis genomen om onder binoculair en microscoop te bekijken. Wanneer ook deze vondsten op naam zijn gebracht staat de teller uiteindelijk op 46 soorten. De variatie in bodemgesteldheid, de gevarieerde inrichting van het terrein en het feit dat er planten en grond zijn aangevoerd, maakt dat de Hortus een soortenrijke mosbegroeiing heeft. Het was kortom een bijzonder geslaagde excursie!

Spits boogsterrenmos

Vooral op basenrijke standplaatsen kan naar deze fraaie, kalkminnende soort worden uitgekeken. *P. cuspidatum* groeit vooral op beschaduwde plaatsen en is onder andere te vinden in de binnenduinen, grienden en rivierduinen, op humeuze klei en zandige leem en op boomvoeten met mineraalrijke schors. De opgaven op het Pleistoceen in Noord-Brabant zijn voor een deel afkomstig van verweerd beton en baksteen en verder van basenrijke leem, die daar aan de oppervlakte komt. Het aantal waarnemingen lijkt na 1980 iets toe te nemen, maar in grote delen van Nederland is *Plagiomnium cuspidatum* nog niet gevonden. Goed ontwikkelde planten zijn met een beetje geoefend oog en een goede loep in het veld al te herkennen. De breed aflopende blaadjes zijn toegespitst en hebben scherpe tanden, alleen in de tophelft van het blad. Door de eenhuizigheid is er grote kans planten met sporenkapsels te vinden.

Bron: NDFF.nl

Bonte haarmuts

Orthotrichum stramineum is normaal gesproken een pionier op bomen met een matig rijke schors, vooral in bossen, op luchtvochtige plaatsen. *Orthotrichum stramineum* is tegenwoordig minder zeldzaam dan voorheen. De soort wordt bij veel inventarisaties gevonden, maar meestal niet in grote hoeveelheden. Het verspreidingspatroon komt overeen met dat van diverse andere vrij zeldzame Haarmutsen. De soort vormt fraaie ronde polletjes die dicht bezet zijn met sporenkapsels. De Bonte haarmuts is met zijn gelige huikjes, met een donkerpaars tipje en de bij rijpheid oranjebruine, urnvormige kapsels een uitbundig gekleurde verschijning.

Bron: NDFF.nl

bron: NDFF

Dwergvedermos

Fissidens exilis wordt evenals *F. incurvus*, waarmee het verspreidingsbeeld grotendeels overeenkomt, voornamelijk langs de rivieren en in de kleigebieden gevonden. Het groeit in groene tot geelgroene losse zoden op vochtige, open klei en leem in loofbossen, parken, op dijken, braakliggende akkers, weilanden, greppels en langs sloten. Kapsels zijn meestal wel aanwezig en worden vooral gevonden in de periode van december tot mei. Het verspreidingsbeeld van *Fissidens exilis* is zeker nog onvolledig. Vooral in de zeeklei- en rivierkleigebieden kunnen nog groeiplaatsen ontdekt worden. Aangezien 's winters de vegetatie is afgestorven en *Fissidens exilis* in de winterperiode kapsels vormt heeft een inventarisatie in deze periode de voorkeur. De minuscule plantjes, en in het bijzonder de kapseltjes, vallen dan meer op.

Bron: NDFF.nl

bron: cisfbr.org.uk

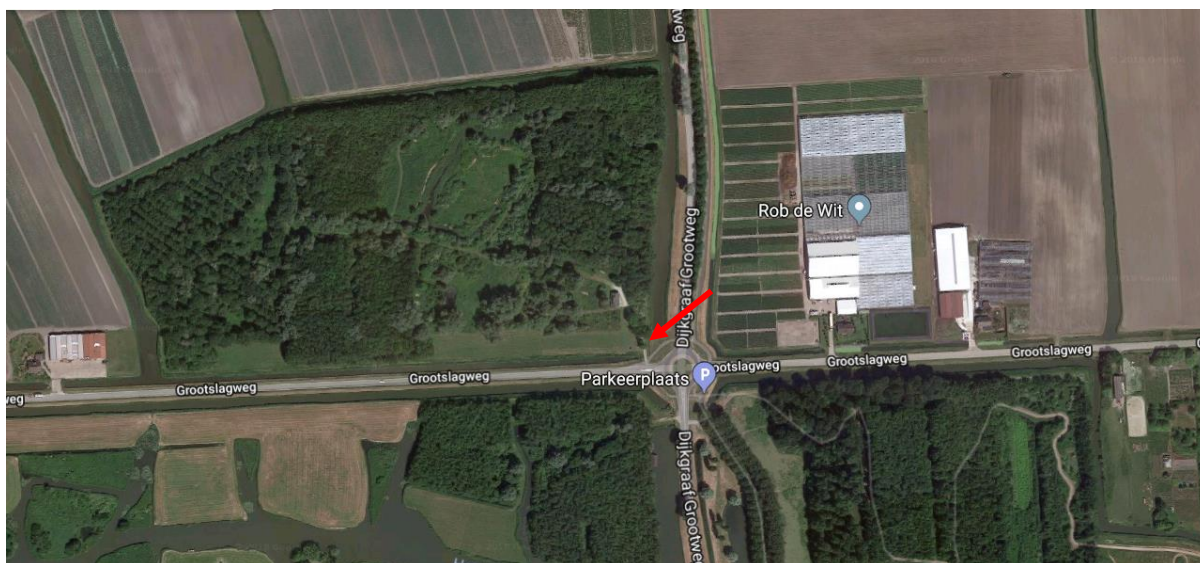
Overzicht mossenexcursie Hortus Alkmaar, 5 januari 2018

Gewoon pluisdraadmos	<i>Amblystegium serpens</i>
Groot rimpelmos	<i>Atrichum undulatum</i>
Roodviltmos	<i>Aulacomnium palustre</i>
Gewoon smaragdsteeltje	<i>Barbula convoluta</i>
Kleismaragdsteeltje	<i>Barbula unguiculata</i>
Bleek dikkopmos	<i>Brachythecium albicans</i>
Gewoon dikkopmos	<i>Brachythecium rutabulum</i>
Zilvermos	<i>Bryum argenteum</i>
Geelkorrelknikmos	<i>Bryum barnesii</i>
Gedraaid knikmos	<i>Bryum capillare</i>
Veenknikmos	<i>Bryum pseudotriquetrum</i>
Muurknikmos	<i>Bryum radiculosum</i>
Gewoon puntmos	<i>Calliergonella cuspidata</i>
Gewoon purpersteeltje	<i>Ceratodon purpureus</i>
Gewoon sikkelsterretje	<i>Dicranoweisia cirrata</i>
Broeddubbeltandmos	<i>Didymodon rigidulus</i>
Muurdubbeltandmos	<i>Didymodon vinealis</i>
Gezoomd vedermos	<i>Fissidens bryoides</i>
Dwergvedermos	<i>Fissidens exilis</i>
Kleivedermos	<i>Fissidens taxifolius</i>
Helmroestmos	<i>Frullania dilatata</i>
Gewoon krulmos	<i>Funaria hygrometrica</i>
Gesnaveld klauwtjesmos	<i>Hypnum cupressiforme</i>
Fijn laddermos	<i>Kindbergia praelonga</i>
Gedrongen kantmos	<i>Lophocolea heterophylla</i>
Halvemaantjesmos	<i>Lunularia cruciata</i>
Parapluutjesmos	<i>Marchantia polymorpha</i>
Bleek boomvorkje	<i>Metzgeria furcata</i>
Gewoon sterrenmos	<i>Mnium hornum</i>
Gewone haarmuts	<i>Orthotrichum affine</i>
Gesteelde haarmuts	<i>Orthotrichum anomalum</i>
Grijze haarmuts	<i>Orthotrichum diaphanum</i>
Gekroesde haarmuts	<i>Orthotrichum pulchellum</i>
Bonte haarmuts	<i>Orthotrichum stramineum</i>
Spits boogsterrenmos	<i>Plagiomnium cuspidatum</i>
Zandhaarmos	<i>Polytrichum juniperinum</i>
Spits smaragdsteeltje	<i>Pseudocrossidium hornschuchianum</i>
Gewoon schijfjesmos	<i>Radula complanata</i>
Boomsnavelmos	<i>Rhynchostegium confertum</i>
Muurachterlichtmos	<i>Schistidium crassipilum</i>
Haakveenmos	<i>Sphagnum squarrosum</i>
Knikkersterretje	<i>Syntrichia papillosa</i>
Groot duinsterretje	<i>Syntrichia ruralis var. arenicola</i>
Klein duinsterretje	<i>Syntrichia ruralis var. calcicola</i>
Gewoon muursterretje	<i>Tortula muralis</i>
Knotskroesmos	<i>Ulota bruchii</i>

Komende excursies:

Vrijdagmiddag 2 februari SBB-terrein Polder Grootslag

Deze vrijdagmiddag brengen we een bezoek aan een bijzonder stukje Westfriesland. In de polder het Grootslag ligt tussen Andijk en Grootebroek langs de Grootslagweg een afgesloten natuurgebiedje van Staatsbosbeheer. Er is hier nog niets bekend over de aanwezige mossen, dus daar gaan we verandering in brengen. We krijgen de sleutel van het toegangshek, zodat er binnen het hek geparkeerd kan worden. Verzamelen om 13.00 uur bij de ingang van het gebied op de hoek van de rotonde Grootslagweg/Dijkgraaf Grootweg (rode pijl).

Vrijdagmiddag 9 februari Duinen Egmond Binnen

We gaan het duingebied bij Egmond Binnen bekijken op mossen. Hier is een afwisseling van oude landjes, duingrasland en struweel. Verzamelen om 13.00 uur op de PWN-parkeerplaats aan de Oude Schulpweg.

Zaterdag 24 februari BLWG Mossenexcursie Robbenoordbos

Deze excursie is aangemeld als BLWG-excursie. We bezoeken het Robbenoordbos, in de noordoosthoek van de Wieringermeerpolder. Het Robbenoordbos is na inundatie in de Tweede Wereldoorlog opnieuw aangelegd en heeft een gevarieerde begroeiing van loof- en naaldhout. Het bos heeft droge en nattere gedeelten. In de nattere delen zijn greppels aangelegd waarvan de greppelwanden soms interessante mossen bevatten. We kijken o.a. of we de groeiplaats van glansmos - *Hookeria lucens* kunnen terugvinden. We verzamelen om 10.00 uur op de ronde parkeerplaats van Staatsbosbeheer aan de Sluitgatweg. Het is een dagexcursie, maar een half dagje meelopen kan natuurlijk ook. Voor deze excursie vooraf aanmelden bij Pieter Korstanje f2hheipie@hetnet.nl

Pieter Korstanje
06-55448866

